

SKOLFS 2022:392

Utkom från trycket
den 1 juli 2022

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter
(SKOLFS 2013:61) om ämnesplan för ämnet
samhällskunskap i gymnasiesärskolan och inom
kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning
på gymnasial nivå;**

beslutade den 8 juni 2022.

Med stöd av 1 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039) och 2 kap. 13 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning föreskriver Skolverket i fråga om Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:61) om ämnesplan för ämnet samhällskunskap i gymnasiesärskolan och inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå¹ att 1 § och bilagan till föreskrifterna ska ha följande lydelse.

1 § Av 1 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039) och 2 kap. 13 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning framgår att det för varje ämne ska finnas en ämnesplan. Av ämnesplanen ska framgå ämnets syfte, varje kurs som ingår i ämnet, det centrala innehållet för varje kurs, hur många gymnasiesärskolepoäng varje kurs omfattar och betygskriterierna för varje kurs.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2022.

På Skolverkets vägnar

PETER FREDRIKSSON

Anette Levin

¹ Senaste lydelse av föreskrifternas rubrik SKOLFS 2020:103.

Samhällskunskap

Ämnet samhällskunskap behandlar kunskaper om samhället och olika samhällsfrågor. I ämnet ingår bland annat kunskaper om hur samhällen styrs, de mänskliga rättigheterna, privatekonomi och arbetslivets villkor. Ämnet har också ett historiskt perspektiv.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om samhället och om människors livsvillkor i samhället. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om och förmåga att reflektera över olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga samhällsförhållanden och hur de påverkas av individer och grupper.

Undervisningen ska leda till att eleverna utvecklar förmåga att söka, strukturera och värdera information från olika källor och medier. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om arbetslivet, olika branscher och verksamheter. Undervisningen ska på så sätt bidra till att eleverna deltar aktivt i samhällslivet.

Genom undervisningen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla kunskaper om olika trafikmiljöer och trafiksituationer, för att därigenom kunna vistas säkert i trafiken.

I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att arbeta med olika metoder för att samla in och bearbeta information. De ska också ges möjlighet att besöka och studera olika verksamheter i närsamhället. Eleverna ska även ges möjlighet att uttrycka sina kunskaper och uppfattningar i ämnet såväl muntligt och skriftligt som med hjälp av digitala verktyg.

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om samhället och människors livsvillkor i samhället.
2. Förmåga att reflektera över demokrati och de mänskliga rättigheterna.
3. Förmåga att reflektera över och jämföra olika samhällsförhållanden och samhällsfrågor.
4. Förmåga att söka, värdera och använda information från olika källor.
5. Kunskaper om arbetsmarknaden och arbetslivets villkor.
6. Förmåga att vistas säkert i olika trafikmiljöer.

Kurser i ämnet

Samhällskunskap 1, 50 poäng, som bygger på de kunskaper som grundsärskolan ger eller motsvarande.

Samhällskunskap 2, 100 poäng, som bygger på kursen samhällskunskap 1.

Samhällskunskap 3, 100 poäng, som bygger på kursen samhällskunskap 2.

Samhällskunskap 1, 50 poäng

Kurskod: SALSAM51

Kursen samhällskunskap 1 omfattar punkterna 1–5 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Politiska partier i Sverige. Val till kommun, landsting och riksdag. Sveriges deltagande i EU.
- Begreppet demokrati och medborgarens möjligheter att påverka politiska beslut.
- De mänskliga rättigheterna. Vilka de är och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter. Konventionen om barnets rättigheter.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Närsamhällets kommunikationer, tjänster och samhällsservice.
- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder.
- Olika sätt att söka, värdera och använda information.
- Arbetsmarknaden och hur den fungerar, till exempel anställningsvillkor och fackföreningar. Hur arbetet regleras genom arbetsrätt. Arbetsmiljön och dess betydelse.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven **medverkar** i att beskriva samhället och människors livsvillkor. Dessutom **medverkar** eleven i att föra resonemang om demokrati och i att ge exempel på mänskliga rättigheter.

Eleven **medverkar** i att samtala om samhällsfrågor. När eleven söker information **medverkar** eleven i att använda källor och i att föra resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Eleven **medverkar** i att ge exempel på hur arbetsmarknaden fungerar.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Eleven beskriver **på ett enkelt sätt** samhället och människors livsvillkor. Dessutom för eleven **enkla** resonemang om demokrati och ger **något** exempel på mänskliga rättigheter.

Eleven samtalar om samhällsfrågor **på ett enkelt sätt**. När eleven söker information använder eleven **någon** källa och för **enkla** resonemang om informationens och källans användbarhet.

Eleven ger **något** exempel på hur arbetsmarknaden fungerar.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven beskriver **på ett utvecklat sätt** samhället och människors livsvillkor. Dessutom för eleven **utvecklade** resonemang om demokrati och ger **några** exempel på mänskliga rättigheter.

Eleven samtalar om samhällsfrågor **på ett utvecklat sätt**. När eleven söker information använder eleven **några** källor och för **utvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Eleven ger **några** exempel på hur arbetsmarknaden fungerar.

Samhällskunskap 2, 100 poäng

Kurskod: SALSAM52

Kursen samhällskunskap 2 omfattar punkterna 1–4 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Internationella och globala samhällsfrågor, till exempel handel och kulturmöten.
- Hållbar utveckling, vad det innebär och hur människor, företag och stater kan bidra till en sådan utveckling.
- Massmediers och informationsteknikens roll i samhället. Deras möjligheter att påverka människor och samhällsutvecklingen samt de möjligheter de ger människor att påverka. Mediers innehåll och nyhetsvärdering.
- Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.
- Konsumentens rättigheter. Människans konsumtion i förhållande till hennes behov och resurser.
- Några olika metoder som används inom samhällsvetenskaperna, till exempel intervjuer och observationer.

Betyget E

Eleven **medverkar** i att beskriva samhället och människors livsvillkor. Dessutom **medverkar** eleven i att föra resonemang om massmedier och demokrati.

Eleven **medverkar** i att beskriva samband i någon samhällsfråga. I beskrivningen **medverkar** eleven i att använda någon samhällsvetenskaplig metod. Eleven **medverkar** också i att använda källor och i att föra resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven beskriver **på ett enkelt sätt** samhället och människors livsvillkor. Dessutom för eleven **enkla** resonemang om massmedier och demokrati.

Eleven beskriver **enkla** samband i någon samhällsfråga. I beskrivningen använder eleven någon samhällsvetenskaplig metod **på ett delvis ändamålsenligt sätt**. Eleven använder också **någon** källa och för **enkla** resonemang om informationens och källans användbarhet.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven beskriver **på ett utvecklat sätt** samhället och människors livsvillkor. Dessutom för eleven **utvecklade** resonemang om massmedier och demokrati.

Eleven beskriver **utvecklade** samband i någon samhällsfråga. I beskrivningen använder eleven någon samhällsvetenskaplig metod **på ett ändamålsenligt sätt**. Eleven använder också **några** källor och för **utvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Samhällskunskap 3, 100 poäng**Kurskod: SALSAM53**

Kursen samhällskunskap 3 omfattar punkterna 1–4 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Fördjupning inom något eller några av ämnets kunskapsområden, till exempel människohandel, välfärdspolitik eller människors exkludering och inkludering i samhället.
- Ord och begrepp som är relevanta för kunskapsområdet.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven **medverkar** i att beskriva samhället och människors livsvillkor med utgångspunkt i något kunskapsområde. Dessutom **medverkar** eleven i att göra kopplingar till demokrati och mänskliga rättigheter.

Eleven **medverkar** i att beskriva samband i kunskapsområdet. I beskrivningen **medverkar** eleven i att använda någon samhällsvetenskaplig metod. Eleven **medverkar** också i att använda källor och i att föra resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven beskriver **på ett enkelt sätt** samhället och människors livsvillkor med utgångspunkt i något kunskapsområde. Dessutom gör eleven **någon** koppling till demokrati och mänskliga rättigheter.

Eleven beskriver **enkla** samband i kunskapsområdet. I beskrivningen använder eleven någon samhällsvetenskaplig metod **på ett delvis ändamålsenligt sätt**. Eleven använder också **någon** källa och för **enkla** resonemang om informationens och källans användbarhet.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven beskriver **på ett utvecklat sätt** samhället och människors livsvillkor med utgångspunkt i något kunskapsområde. Dessutom gör eleven **några** kopplingar till demokrati och mänskliga rättigheter.

Eleven beskriver **utvecklade** samband i kunskapsområdet. I beskrivningen använder eleven någon samhällsvetenskaplig metod **på ett ändamålsenligt sätt**. Eleven använder också **några** källor och för **utvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Kurskod: SALARB5

Kursen samhällskunskap – arbetslivets villkor omfattar punkten 5 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Olika branscher och yrken i samhället.
- Olika sätt att söka arbete, till exempel genom arbetsförmedlingen och kontakter.
- Arbetsansökningar. Presentation av kunskaper och erfarenheter i samband med dessa, till exempel att skriva ett cv. Förberedelser inför en anställningsintervju.
- Lagar och andra bestämmelser inom arbetslivet, till exempel frågor om arbetsrätt och diskriminering.
- Miljöfrågor och säkerhetsfrågor inom elevens valda yrkesområde och vid arbetsplatsförlagt lärande.

Betygskriterier

Betyget E

Elevens **medverkar** i att beskriva olika branscher och yrken i samhället. Dessutom **medverkar** eleven i att ge exempel på individens rättigheter och skyldigheter i rollen som arbetstagare.

Elevens **medverkar** i att samtala om arbetsuppgifter och arbetslivsfrågor inom ett yrkesområde. Eleven **medverkar** i att föra resonemang om miljö- och säkerhetsfrågor inom ett yrkesområde.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Elevens beskriver **på ett enkelt sätt** olika branscher och yrken i samhället. Dessutom ger eleven **något** exempel på individens rättigheter och skyldigheter i rollen som arbetstagare.

Elevens samtalar **på ett enkelt sätt** om arbetsuppgifter och arbetslivsfrågor inom ett yrkesområde. Eleven för **enkla** resonemang om miljö- och säkerhetsfrågor inom ett yrkesområde.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Eleven beskriver **på ett utvecklat sätt** olika branscher och yrken i samhället. Dessutom ger eleven **några** exempel på individens rättigheter och skyldigheter i rollen som arbetstagare.

Eleven samtalar **på ett utvecklat sätt** om arbetsuppgifter och arbetslivsfrågor inom ett yrkesområde. Eleven för **utvecklade** resonemang om miljö- och säkerhetsfrågor inom ett yrkesområde.

Trafikantkunskap, 100 poäng

Kurskod: SALTRA5

Kursen trafikantkunskap omfattar punkterna 3 och 6 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas grundläggande kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Olika trafikmiljöer och trafiksituationer.
- Vanliga trafikregler för fotgängare, cyklister och förare av motorfordon.
- Behörigheter som krävs för att framföra motorfordon.
- Risker i trafiken i samband med användningen av alkohol och andra droger.
- Trafikens påverkan på miljön.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven **medverkar** i att beskriva olika trafikmiljöer i samhället. Eleven **medverkar** i att ge exempel på trafikregler och behörighetsregler för motorfordon. Dessutom **medverkar** eleven i att samtala om samhällsfrågor med koppling till trafik.

Eleven **medverkar** i att vistas säkert i olika trafikmiljöer.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven beskriver **på ett enkelt sätt** olika trafikmiljöer i samhället. Eleven ger **något** exempel på trafikregler och behörighetsregler för motorfordon. Dessutom samtalar eleven **på ett enkelt sätt** om samhällsfrågor med koppling till trafik.

Eleven vistas säkert i olika trafikmiljöer.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Eleven beskriver **på ett utvecklat sätt** olika trafikmiljöer i samhället. Eleven ger **några** exempel på trafikregler och behörighetsregler för motorfordon. Dessutom samtalar eleven **på ett utvecklat sätt** om samhällsfrågor med koppling till trafik.

Eleven vistas säkert i olika trafikmiljöer.

